

Številka: 00104-259/2020/5

Datum: 23. 7. 2020

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z realizacijo Strategije pametne specializacije skozi interventni zakon

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, Igor Zorčič, je dne 24.6.2020 Vladi Republike Slovenije (v nadaljevanju vlada) posredoval pisno poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z realizacijo Strategije pametne specializacije skozi Interventni zakon.

Poslanec dr. Trček meni, da bi pri Interventnem zakonu za odpravo ovir pri izvedbi pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji COVID-19 (IZOOPIZG) pričakovali, da le te izhajajo iz strateških razvojnih dokumentov Republike Slovenije. Navaja, da je med predvidenimi 187 investicijami zlasti šibek gospodarsko-razvojni in tehnološki del, ki bi moral izhajati tudi in še zlasti iz Strategije pametne specializacije (SPS).

Dr. Trček sprašuje vlado:

- Katere investicije bodo pospešile realizacijo SPS?
- Kakšni so predvideni multiplikativni učinki, vključno z doprinosom panoge k dvigu BDP, višji dodani vrednosti na zaposlenega, številu novih zaposlenih?
- V kakšnem časovnem obdobju predvidevamo te multiplikativne učinke?

Vlada na pisno poslansko vprašanje odgovarja:

Vlada se zaveda številnih izzivov, s katerimi se sooča slovensko gospodarstvo po epidemiji COVID-19. Z namenom blažitve krize in ponovnega okrevanja gospodarstva so bili do sedaj pripravljeni že številni ukrepi, med drugim tudi Interventni zakon za odpravo ovir pri izvedbi pomembnih investicij za zagon gospodarstva po epidemiji COVID-19 (IZOOPIZG).

Namen in cilj zakona je zagotoviti učinkovit zagon investicijskega cikla države, občin in zasebnega sektorja ob koncu epidemije COVID-19 in preprečiti hujšo gospodarsko škodo na način, da se pospeši aktivnost gradbenega sektorja in pridruženih storitvenih dejavnosti. Zakon se bo uporabljal za vse pomembne investicije, ki bodo na podlagi zakona in kriterijev navedenih v zakonu, določene s sklepom vlade. Gre za investicije, ki so ključne za zagon gospodarstva po prenehanju epidemije COVID-19. Z zagonom investicij se bo povečala gospodarska rast v vseh sektorjih države. Cilji predloga zakona so v čim prejšnjem zagonu investicijskega cikla države, koordinirana in pospešena izvedba pomembnih investicij ter skrajšanje rokov in prednostna obravnava v primeru upravnih sporov zoper upravne akte povezane z izvedbo pomembnih investicij. Ocenjuje se, da bi se investicijski cikel lahko močno okrepil in s tem zmanjšal oziroma omilil, če bi omogočili hitrejše pridobivanje ustreznih aktov, ki bi omogočali gradnjo oziroma posamezne investicije.

Gre predvsem za večje investicije v infrastrukturo (nad 5 mio EUR), pri katerih je namen tudi, da se pospeši administrativne postopke (umeščanje v prostor, pridobitev gradbenih dovoljenj, ipd.)

in zagotovi prednostna obravnava s strani vseh pristojnih organov. Kriteriji za določitev pomembnih investicij so, da investicije izvajajo cilje nacionalnih strateških politik in programov na različnih področjih ter, da izvajajo cilje strateških politik in programov Evropske kohezijske politike 2014-2020 in 2021-2027 in ostalih finančnih mehanizmov Evropske unije 2021-2027.

Predlog zakona se ne nanaša neposredno na vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije (v nadaljevanju RRI) ter nove tehnologije, s katerimi bi pospešili realizacijo Strategijo pametne specializacije, saj se ta vlaganja zagotavljajo preko drugih instrumentov v okviru izvajanja Evropske kohezijske politike in proračunskih sredstev. Kljub temu pa je na seznamu investicij nekaj ključnih infrastrukturnih projektov s področja RRI, ki bodo na daljši rok omogočale sodelovanje institucij znanja z gospodarstvom, vključevanje novih znanj v gospodarstvo in skupno raziskovalno delo. V tej luči so navedene investicije v NUK 2, demonstracijski projekt Center znanosti, Kmetijski inštitut na lokaciji Jablje, Center novih tehnologij (IJS), Biotehnoško stičišče NIB in izgradnja novih fakultet. Vse te investicije bodo izdatno pripomogle k intenzivnemu uresničevanju Strategije pametne specializacije in povečale kapaciteto raziskovalnega sektorja za sodelovanje z gospodarstvom. Namreč z investicijami v izgradnjo in prenovu objektov, v katere se bo umestila vrhunška raziskovalna oprema, bo raziskovalcem omogočeno primerno okolje za raziskovalno delo, možnost izvedbe odličnih raziskav in vključitev RR partnerjev v mednarodno raziskovalno okolje, s čimer bo dosežena večja konkurenčnost in mednarodno prepoznavnosti slovenske znanosti v evropskem in globalnem merilu, kar je nedvomno cilj pametne specializacije.

Kljub temu pa pri vlaganjih v RRI aktivnosti praviloma ne gre za klasične investicije v osnovna sredstva, zaradi česar ni težav z umeščanjem v prostor, pridobitvijo gradbenih dovoljenj in podobno. Vlaganja v RRI potekajo preko konkurenčnega postopka – javnega razpisa, kjer so v sofinanciranje izbrani najbolj ocenjeni projekti (ne opredeljuje se projektov vnaprej). Pri vlaganjih v RRI je prav tako potrebno upoštevati pravila državnih pomoči, ki opredeljujejo različne stopnje financiranja, glede na velikost podjetij.

Izredno pomembno pa je zagotoviti kontinuiteto oblikovanih ukrepov (RRI projekti vzdolž celotne TRL lestvice, podpora sistemu za prenos tehnologij). Vlaganje javnih sredstev v gospodarstvo za RRI ima namreč multiplikativni učinek (vsak vloženi € iz javnih virov spodbudi 1,5 do 4 € zasebnega vlaganja). Prav tako iz priporočil Poročila o razvoju Slovenije 2019 (UMAR) izhaja, da morajo biti razvojne politike prednostno usmerjene v pospešitev rasti produktivnosti za gospodarski napredek in dvig življenjskega standarda prebivalstva. Ključna je okrepitev dolgoročnih dejavnikov produktivnosti med drugim z vlaganji v raziskave in razvoj, ki bodo omogočala kakovostno raziskovalno delo ter dolgoročnost ukrepov za povečanje inovacij in pospešitev digitalizacije gospodarstva in družbe.

Za RRI in Strategijo pametne specializacije, v povezavi z zelenim in digitalnim prehodom, bodo na voljo sredstva iz različnih virov, ki izhajajo iz Evropskega zelenega dogovora in Načrta EU za okrevanje. Vlada bo tudi v bodoče, na osnovi Strategije pametne specializacije, podpirala ključne razvojne projekte podjetij in konzorcijev, ki bodo uspešno ocenjeni na javnih razpisih.

Investicije v različne infrastrukturne projekte bodo olajšale tudi izvajanje RRI projektov, saj je osnovna infrastruktura pomemben predpogoj za lažje delovanje in konkurenčnost podjetij (npr. zanesljiva in konkurenčna dobava energije, javna infrastruktura...). Pričakuje se znatne multiplikativne učinke na celotno gospodarstvo, natančna ocena katerih bo lahko podana šele z dejansko realizacijo investicij.